

Sopstveni scenario za dobrosusedske odnose

Prvi put u novijoj istoriji zemlje Jugoistočne Europe same upravljaju procesom uzajamne saradnje. Mehanizmi odlučivanja i dogovaranja o prioritetima te saradnje isti su kao i u drugim sličnim regionalnim forumima u Evropi, od Baltika do Crnog mora, kaže za "Evropski forum" Hido Bišćević, generalni sekretar Saveta za regionalnu saradnju

Proces transformacije nekadašnjeg Pakta stabilnosti u Savet za regionalnu saradnju dovršen je u predviđenom roku. Koje aktivnosti sad predstoje?

Krajem februara na ministarskom sastanku u Sofiji Vijeće (Savet) za regionalnu suradnju – RCC je i službeno zamijenio Pakt stabilnosti. U međuvremenu su dovršene i sve kadrovske, pravne i druge aktivnosti potrebne za otvaranje Tajništva (Sekretarijata) u Sarajevu. Tridesetak stručnjaka i administrativnih suradnika već djeluje u skladu s Radnim programom za 2008. godinu, usvojenim na samitu Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi (SEECP) u Bugarskoj krajem maja.

Bitno je naglasiti da smo, u međuvremenu, zajedno s Europskom komisijom i nacionalnim koordinatorima zemalja regije, postavili jedan vrlo razrađen mehanizam budućeg zajedničkog djelovanja, koji će unijeti novu dimenziju u regionalnu

suradnju, prije svega zato što će omogućiti stalnu i neposrednu suradnju na konkretnim inicijativama i razvojnim projektima. Primjera radi, u Sarajevu ćemo za koji dan ugostiti šefove relevantnih odjela Europske komisije, posebice onih koji se bave pitanjima proširenja i korišćenja pretpostupnih fondova, te poljoprivrede, zaštite okoliša i energetike, s idejom da se na temelju nove, dopunske Komisijine višekorisničke strategije za jugoistok Europe pozovu vlade da u najkraćem roku iznesu svoje viđenje i svoje konkretne prijedloge za ubrzan razvitak u najvažnijim područjima, od energetike i infrastrukture do obrazovanja i zdravstva.

U čemu se najviše razlikuju Pakt za stabilnost i njegov nasljednik, Savet za regionalnu saradnju?

Rekao bih da je razlika dvostruke naravi. Prvo, Vijeće je institucija u potpunom vlasništvu zemalja europskog jugoistoka. U političkom smislu, to dakle nije nešto što

dolazi iz Brisela ili je na ovaj ili onaj način neki oblik nerijetkog i neželjenog paternalizma tzv. međunarodne zajednice. Naprotiv, prvi put u modernoj povijesti zemlje ovog dijela Europe odlučuju da same upravljaju procesom uzajamne suradnje. A s obzirom na povijesne okolnosti, karakter odnosa država i naroda ovog bremenitog

dijela kontinenta – o nedavnoj prošlosti da i ne govorim – jasno je koliko je cijeli pothvat važan i o kolikoj je odgovornosti riječ.

Rječu, ovdje se na prosto radi o dokazivanju zrelosti. O svjesti da je potrebno gledati u budućnost, učeći iz prošlosti i okrećući novu, europsku stranu u odnosima na europskom jugoistoku. U drugom smislu, razlika je i posve konkretna – ranije su postojali i SEECP i Pakt stabilnosti, ali bez uzajamne institucionalne veze. Tako su političke deklaracije ostajale uglavnom na papiru, a Pakt je radio po vlastitoj agendi. Sada je veza neposredna – SEECP na nivou šefova država i vlada, i ministara, od-

lučuje što treba uraditi, a RCC je tu da to provede u suradnji s Europskom komisijom i međunarodnim partnerima.

Koje su, po vama, glavne prepreke uspostavljanju tzv. regionalnog vlasništva, kao i prepreke boljoj saradnji u našem regionu uopšte?

Prepreke, na sreću, postaju marginalne, ali tamo gdje ih je bilo, i gdje još ima starih zazora, uzrokovane su političkim refleksijama na zbivanja u proteklih dvadeset godina, na četiri rata koja su vođena na ovim prostorima, na nekom naslijeđu stereotipa. Istodobno, uzrokovane su i svojedobnim bojaznima da bi se institucionaliziranje suradnje u regiji moglo tumačiti kao supstitut za članstvo u EU. No danas, situirane u EU okruženje na razne načine, države se na ovim prostorima spremnije otvaraju regionalnoj suradnji.

Kakvi su dosadašnji efekti CEFTA?

U općim crtama, vrlo povoljni. Ako pogledate statističke podatke, uočićete sna-

žan trenda uzajamnog otvaranja tržišta i korištenja prednosti što ih donosi režim slobodne trgovine. Vjerujem da je i to doprinijelo vrlo pozitivnim makroekonomskim pokazateljima u regiji, od visokih stopa rasta do izrazitog porasta stranih investicija. Zadrži li se taj trend, što je slijedeći veliki izazov s obzirom na globalne elemente recesije, cijene energije, porast cijena hrane i inflatorne pritiske, vidim mogućnost da rastuća ekonomija počne pozitivno utjecati i na odnose u političkoj sferi, gdje je jasno da još postoji niz iznimno osjetljivih otvorenih pitanja.

Da li je proglašenje nezavisnosti Kosova smanjilo regionalnu saradnju? Kako vidite rešenje problema bojkota Srbije svih susreta i inicijativa u okviru kojih se Kosovo pominje kao nezavisna država?

Moram izraziti zadovoljstvo što događaji u vezi sa Kosovom nisu negativno utjecali na regionalnu suradnju, uz ostalo, zahvaljujući i velikom stupnju odgovornosti i interesa same Srbije. Vidim u tome spremnost Beograda da regionalnu suradnju promatra u kontekstu snažnog opredjeljenja za pristupanje Europskoj uniji, jer ne treba smetnuti s uma da je regionalna suradnja važan dio kriterija za ostvarivanje članstva u EU. Naravno, u konkretnim odnosima, vodeći računa o iznimnoj političkoj, pravnoj, pa i svakoj drugoj osjetljivosti ovog pitanja, potrebno je mnogo mudrosti, odgovornosti i vještine. Život traži rješenja, a ja osobno mislim da ne bi bilo mudro zbog političkih razlika prestati graditi škole i ceste.

Da li bi regionalna saradnja u Jugoistočnoj Evropi trebalo da bude više institucionalizovana, što bi podrazumevalo i osnivanje novih nadnacionalnih institucija, kakve postoje, recimo, u baltičkom regionu?

Naše vijeće na mnogo načina već djeluje upravo po modelu Baltičkog vijeća. Dakle, nije riječ o stvaranju nadnacionalnih institucija jer, u mjeri u kojoj će to biti potrebno, s članstvom u Uniji zemlje ovog prostora prenositi će dijelove suvereniteta zajedničkoj obitelji. RCC nije supstitut za EU. Mehanizmi odlučivanja i dogovaranja o prioritetima suradnje u nas su gotovo isti kao i u drugim sličnim regionalnim forumima u Europi, od Baltika do Crnog mora. Ponavljam, šefovi država i vlada, te ministri u svojim resorima, odlučuju oko kojih projekata žele surađivati, a mi smo njihovo operativno, izvršno tijelo koje brine o provedbi, uz potporu EU, međunarodnih finansijskih institucija i drugih partnera.